

Förvaltningsutskottet

Statsrådets försvarsredogörelse

Till försvarsutskottet

INLEDNING

Remiss

Statsrådets försvarsredogörelse (SRR 9/2024 rd): Ärendet har remitterats till förvaltningsutskottet för utlåtande till försvarsutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- enhetschef, brigadgeneral Markku Viitasaari, försvarsministeriet
- hybridambassadör Liisa Talonpoika, utrikesministeriet
- beredskapssamordnare Marko Turunen, inrikesministeriet
- biträdande chef Tom Hanén, Gränsbevakningsväsendet
- polisöverdirektör Ilkka Koskimäki, Polisstyrelsen
- biträdande chef Teemu Turunen, skyddspolisen
- chef Robin Lardot, centralkriminalpolisen
- överstelöjtnant Antti Alahonko, Försvarsmakten
- polismästare Johan Pawli, Ålands polismyndighet
- polischef Risto Lammi, Polisnärheten i Sydvästra Finland.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Europeiska kompetenscentret för motverkande av hybridhot
- Tullen
- Försörjningsberedskapscentralen
- Ålands landskapsregering
- Finlands Polisorganisationers Förbund rf
- Officersförbundet.

Utlåtande FvUU 7/2025 rd

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

Redogörelsen beskriver hur försvarets omvärld utvecklas och bedömer behoven av att utveckla försvaret på medellång sikt samt fastställer de försvarspolitiska riktlinjerna för hur Finlands försvarsförmåga ska upprätthållas och utvecklas.

Riksdagen har tidigare behandlat en utrikes- och säkerhetspolitisk redogörelse (SRR 4/2024 rd) om vilken förvaltningsutskottet lämnade utlåtande (FvUU 16/2024 rd). Försvarsredogörelsen, den utrikes- och säkerhetspolitiska redogörelsen och den redogörelse för den inre säkerheten som är under beredning bildar en kontinuitet som skapar riktlinjer för hur Finlands säkerhet ska stärkas. Likaså kompletterar strategin för den nationella säkerheten, som är under beredning, redogörelserna med konkreta åtgärdsförslag och med ett tidsperspektiv innefattande flera valperioder. I januari 2025 uppdaterades säkerhetsstrategin för samhället. Där fastställs handlingsmodellen för den övergripande säkerheten (statsrådets principbeslut 2025/1). Förvaltningsutskottet ser det som viktigt att alla säkerhetsdokument bygger på en gemensam lägesbild och en gemensam syn på hoten och utvecklingsutsikterna i vår omvärld.

Finlands säkerhetspolitiska miljö har förändrats snabbt och fundamentalt efter att Ryssland invaderade Ukraina. Förändringarna i den säkerhetspolitiska miljön är allt svårare att förutse. I lägesbilderna måste också globala, mer långvariga utvecklingstrender beaktas. Säkerhetsfrågorna måste granskas som en omfattande helhet för att faktorer och fenomen som påverkar Finlands säkerhet samt sambanden mellan dem ska kunna upptäckas så effektivt som möjligt, menar utskottet. En tydlig åtskillnad mellan yttre och inre säkerhet kan inte längre göras. Betydelsen av en gemensam lägesbild, information och informationsbaserad verksamhet blir allt större, på både strategisk och operativ nivå. Förvaltningsutskottet anser att det är nödvändigt att bedöma hur den inre och yttre säkerheten i fortsättningen bättre kan behandlas övergripande.

Samhällets resiliens, den nationella försvarsförmågan och upprätthållandet av den inre säkerheten blir allt viktigare i det förändrade säkerhetsläget. Utskottet betonar med beaktande av sitt ansvarsområde särskilt vikten av tillräckliga resurser och aktuella befogenheter för myndigheterna för den inre säkerheten samt ett smidigt informationsutbyte mellan myndigheterna. Utskottet har upprepade gånger i sina ställningstaganden betonat vikten av att se till att myndigheterna för den inre säkerheten har verksamhetsförutsättningar och att trygga finansieringsbasen hållbart och långsiktigt över valperioderna. Den övergripande säkerheten i samhället kan tryggas endast genom att man ser till att alla säkerhetsmyndigheter har de resurser de behöver för att sköta sina uppgifter.

Nationellt förvaltningsövergripande samarbete och internationellt samarbete är nödvändiga för att förutse och bekämpa allt mer varierande säkerhetshot. Utskottet anser dessutom att förtroendet för myndigheterna, förtroendet mellan befolkningsgrupperna och upprätthållandet av samhällsfreden är väsentliga för att man effektivt ska kunna bekämpa angrepp och olika former av påverkan utifrån. Förvaltningsutskottet anser att det med tanke på säkerheten i samhället är av central betydelse att befolkningen generellt har ett gott förtroende för säkerhetsmyndigheterna och de

Utlåtande FvUU 7/2025 rd

offentliga institutionerna på ett bredare plan. Utskottet anser det viktigt att man genom olika åtgärder ser till att förtroendet förblir på en hög nivå även i fortsättningen.

Bekämpning av hybridpåverkan

Förvaltningsutskottet har behandlat hybridpåverkan i en rad tidigare ställningstaganden (t.ex. FvUU 16/2024 rd, FvUU 14/2022 rd, FvUB 19/2021 rd och FvUB 5/2017 rd). Utskottet hänvisar i detta sammanhang särskilt till sitt utlåtande om redogörelsen om förändringarna i den säkerhetspolitiska miljön (FvUU 14/2022 rd — SRR 1/2022 rd), där konsekvenserna av den förändrade situationen inom utskottets ansvarsområde beskrivs ingående. I försvarsredogörelsen används begreppet breddspektrig påverkan. I det här utlåtandet använder förvaltningsutskottet begreppet hybridhot som är vedertaget i internationella sammanhang.

Hybridpåverkan går ut på att en stat eller någon annan extern aktör systematiskt och med olika metoder försöker påverka objektets sårbarheter för att uppnå sina egna mål. Det kan också vara statligt styrda icke-statliga aktörer, till exempel organiserad brottslighet, som står bakom den fientliga verksamheten. Hybridpåverkan kan omfatta till exempel cyberoperationer, spridning av falska nyheter och propaganda, finansiering av politisk extremism, påverkan på demokratiska centrala institutioner, instrumentalisering av migranter, avsiktlig skadegörelse på kritisk infrastruktur eller någon annan verksamhet (FvUU 16/2024 rd).

Händelserna i Ukraina har också visat att man i konflikter i dag i stället för öppna militära åtgärder medvetet utnyttjar en oklar situation mellan militära och icke-militära åtgärder. Påtrycknings- och påverkansåtgärderna kan pågå en lång tid före den egentliga regionala konflikten (FvUU 14/2022 rd).

Förvaltningsutskottet betonar att när hybridhot realiserar syns de i början i allmänhet just inom verksamhetsområdet för den inre säkerheten och i synnerhet i polisens och gränsbevakningsväsendets verksamhet. Då finns det ett operativt ansvar där först. Förvaltningsutskottet noterar att redogörelsen inte identifierar polisens ställning som första insatsmyndighet. Ändå är det polisen som vid sidan av gränsbevakningsväsendet är den viktigaste aktören som vidtar åtgärder vid oklara hot och händelser, så länge dessa inte kan tolkas eller identifieras som militära hot. Därefter är det Försvarsmakten som svarar för bekämpningen av hoten. Polisens roll i fråga om första insatsen kan pågå en längre tid. Utskottet går nedan närmare in på polisens uppgifter med avseende på totalförsvaret.

Hybridhoten är avsiktligt mångdimensionella. Konsekvenserna av och ansvaret för att bekämpa dem berör åtskilliga nationella myndigheter. Utskottet ser det som angeläget att förvaltningsövergripande bereda sig på dessa påverkansförsök på alla nivåer i samhället i enlighet med modellen för den övergripande säkerheten. Ett nära samarbete mellan säkerhetsmyndigheterna och andra aktörer och ett fungerande informationsutbyte är nödvändigt för en effektiv bekämpning av hybridhot.

Utlåtande FvUU 7/2025 rd

Polisens uppgifter inom totalförsvaret

Det viktigaste målet för Finlands försvarspolitik är enligt redogörelsen att trygga Finlands självständighet och territoriella integritet, förhindra att Finland hamnar i en militär konflikt och garantera finländarnas säkerhet och välfärd. I enlighet med totalförvarsprincipen stöder sig Finlands försvar på hela samhällets stöd. Polisens centrala uppgift i fråga om såväl den övergripande säkerheten som totalförsvaret är att upprätthålla allmän ordning och säkerhet samt att under alla förhållanden bekämpa och utreda brott.

Som det konstateras ovan om bekämpningen av hybridpåverkan handlar man i oklara situationer i regel inom verksamhetsområdet för den inre säkerheten. Påverkansåtgärder behandlas åtminstone i initialskedet huvudsakligen som brott eller ordningsstörningar, där de operativa åtgärderna och utredningen huvudsakligen hör till polisens behörighet. Andra myndigheter ger vid behov polisen handräckning, om polisens egna resurser inte räcker till. Denna behörighetsfördelning enligt gällande lagstiftning har på senare tid synts bland annat i fall av skadorna på den marina infrastrukturen i Östersjön. De regionala polisinrättningarna svarar för polisens operativa första insatser inom sina områden 24/7.

Försvarsmakten har under normala förhållanden inte någon riksomfattande operativ behörighet eller roll utan handräckningsuppdrag som begärts av polisen. Genom myndighetssamarbetet identifieras det om situationen i första hand hör till de myndigheter som ansvarar för den inre säkerheten eller om det är fråga om en kränkning av den territoriella integriteten. Om väpnad verksamhet påträffas eller upptäcks på finskt territorium är det polisen som har ansvar för att leda och utföra uppdraget till dess att verksamheten har identifierats som någon annan verksamhet (t.ex. enligt territorialövervakningslagen) än sådan som hör till polisens ansvarsområde. Utskottet konstaterar dessutom att polisen har en viktig roll också när det gäller försvarsmaktens mobilisering.

Under redogörelseperioden utvecklas den militära rörligheten, logistiken, värdlandsstödet samt den förtida utplaceringen av materiel och den infrastruktur som dessa kräver. Detta förutsätter också att det förvaltningsövergripande myndighetssamarbetet utvecklas som en del av totalförsvaret. Bland Natos viktigaste konsekvenser i polisens omvärld ingår att den militära rörligheten på vägarna ska säkras, allmän ordning och säkerhet under truppernas övningar ska upprätthållas och förundersökningar ska organiseras.

Polisen deltar i lämnandet av värdlandsstöd som en del av skötseln av sina grundläggande uppgifter. Värdlandsstödet innebär att polisen upprätthåller allmän ordning och säkerhet samt förebygger, avslöjar och utreder brott när en främmande stats väpnade styrkor befinner sig i Finland. Den ökade närvaron av styrkor från Nato och länder i partnerskap för fred påverkar antalet uppdrag för polisen. Även den övningsverksamhet som ordnas i Finland binder upp polisresurser.

Polisen är också den huvudsakliga ansvariga myndigheten för bekämpning av terrorism. Skyddspolisen har till uppgift att bekämpa terrorism genom underrättelseinhämtning. Förvaltningsutskottet anser det viktigt att redogörelsen identifierar det hot mot säkerheten och totalförsvaret som orsakas av terrorism och extremism. Terrorism utgör ett centralt hot mot Natos och Europeiska unionens medlemsstater, står det i redogörelsen. Terrorismen, i alla dess olika former, är det

Utlåtande FvUU 7/2025 rd

största asymmetriska hotet mot Nato, och utnyttjas också som ett verktyg för breddspektrig påverkan.

Utskottet konstaterar att arbetet mot terrorism fortfarande kräver åtgärder av Finland. Internationella terroristnätverk sträcker sig också till Finland. Dessutom har nätgemenskaperna en central roll som plattformar för den inhemska radikaliseringsprocessen. Kriser och konflikter har direkta och indirekta konsekvenser för Natos medlemsländer. Terroristorganisationers förmåga att utveckla nya vapen som används vid storskaliga attacker eller förmåga att utnyttja artificiell intelligens exempelvis i sin propaganda skapar nya hot som man måste kunna förbereda sig på (FvUU 16/2024 rd).

Gränsbevakningsväsendet som en del av den inre och yttre säkerheten

Gränsbevakningsväsendet är en del av Finlands inre och yttre säkerhet. Den rådande säkerhetspolitiska omgivningen förutsätter att Gränsbevakningsväsendet har en hög prestationsförmåga, en exakt och aktuell lägesbild, den lagstiftning som situationen kräver samt tillräckliga investeringar i personal, kompetens, materiel och infrastruktur. Gränsbevakningsväsendets befogenheter och beredskap nyttjas som en del av försvarssystemet för att övervaka och trygga den territoriella integriteten samt, särskilt vid östgränsen och i havsområdena, för att hantera och bekämpa hybridpåverkan.

Gränsbevakningsväsendet deltar i det militära försvaret genom att ge militär utbildning, upprätthålla och utveckla försvarsberedskapen i samarbete med Försvarsmakten samt genom att ha hand om territorialövervakningen vid rikets gränser och i alla områden dit verksamheten riktas. Om försvarsberedskapen kräver det, kan gränstrupperna eller delar av dem anslutas till Försvarsmakten. Gränsstyrkornas sammansättning, användningsprinciper och materiel utvecklas som en del av försvarssystemet i samarbete med Försvarsmakten. I Gränsbevakningsväsendets materielprojekt beaktas det militära försvarets behov.

Gränsbevakningsväsendet är en del av modellen för övergripande säkerhet, enligt vars principer aktörerna samlar in, delar och analyserar information om säkerheten samt planerar, övar och deltar i insatser tillsammans. Målet för upprätthållandet av försvarsförmågan inom den övergripande säkerheten är att förebygga bruk av vapenmakt och hot om sådant. Vid behov avväjrs militära hot mot Finland med militära maktmedel tillsammans med Natoallierade. Gränsbevakningsväsendet deltar i Natos verksamhet på det sätt som avtalats med Försvarsmakten. Utvecklingsarbetet sker fortlöpande.

Förvaltningsutskottet ser det som viktigt att Gränsbevakningsväsendets kapacitet säkerställs vid sidan av Försvarsmaktens kapacitet. I dagens säkerhetsläge bör anpassningsåtgärder inte riktas mot Gränsbevakningsväsendets operativa kärnuppgifter, såsom gränsövervakning, upprätthållande av säkerheten till havs (inklusive bekämpning av miljöskador), tryggnad av den territoriella integriteten, det militära försvaret eller Gränsbevakningsväsendets underrättelseinhämtning och brottsbekämpning som stöder alla dessa. På grund av såväl Natomedlemskapet som det försämrade säkerhetsläget finns det snarare ett tryck på att öka satsningarna. Utskottet konstaterar att en betydande del av Gränsbevakningsväsendets budget redan nu räknas till de BNP-andelar som

Utlåtande FvUU 7/2025 rd

krävs för alliansen. Satsningarna på Gränsbevakningsväsendet stöder också alliansens krav i relation till BNP.

Underrättelseverksamhet

Förvaltningsutskottet anser det motiverat att underrättelseverksamheten beaktas genomgående i redogörelsen. Inom sektorn är det viktigt att ha ett intensivt samarbete mellan underrättelse- och säkerhetstjänsterna, både nationellt och internationellt. Ett nära samarbete mellan den militära underrättelseinhämtningen och Skyddspolisen utgör en stark grund för finländsk underrättelseinhämtning i alla sammanhang. Samarbetet mellan Skyddspolisen och den militära underrättelseinhämtningen sker inom flera olika sektorer.

Vid sidan av det nationella och internationella underrättelsesamarbetet betonar förvaltningsutskottet betydelsen av civil underrättelseinhämtning i Natos beslutsfattande. Alliansens underrättelsegemenskap består enligt utredning av funktioner för underrättelseverksamhet vid Natos högkvarter och i militära strukturer och de stöds av medlemsstaternas militära och civila underrättelseinhämtning. Till denna del finns det också betydande förväntningar på Finland.

Förändringarna i omvärlden och den tekniska utvecklingen har ställt nya krav på den militära underrättelseinhämtningen i synnerhet när det gäller inhämtande av information, står det i redogörelsen. Förvaltningsutskottet konstaterar att samma förändringar i omvärlden också påverkar den civila underrättelseinhämtningen och Skyddspolisens inhämtande av information. Utskottet betonar att underrättelseinhämtning och inhämtande av information är långsiktig verksamhet som man bör satsa på med framförhållning. Det tar tid att utveckla nya kapaciteter, och det finns risker med att pruta på resurserna för underrättelseverksamheten.

Förvaltningsutskottet anser att civil underrättelseinhämtning inte bör ses isolerad från Finlands försvar, utan som en viktig del av skyddet av den nationella säkerheten och Finlands och Natos försvar. Utskottet anser att de viktiga skrivningarna om att systemet för militär underrättelseverksamhet utvecklas så att det möjliggör tidig varning och stöd till statsledningen bör beaktas också i samband med den civila underrättelseinhämtningen. Skyddspolisen förser framför allt landets utrikes- och säkerhetspolitiska ledning med underrättelseinformation. Dessutom har den civila underrättelseinhämtningen som sagt betydelse också i Natos beslutsprocesser. Därför är det viktigt att se till att befogenheterna för civil och militär underrättelseinhämtning är uppdaterade och att de möjliggör inhämtande av information om verksamhet som hotar Finlands nationella säkerhet i en föränderlig omvärld. Även resurserna bör ligga i linje med förändringarna i hotmiljön.

Handräckning och kontaktytor för samarbetet mellan säkerhetsmyndigheterna

Finland är ett litet land, och därför är det viktigt att myndigheterna kan samarbeta och stödja varandras verksamhet. Det förutsätter tillräckliga resurser och uppdaterad lagstiftning. Med tanke på samverkan är det viktigt att myndigheterna har tillräckliga befogenheter och att gränserna för befogenheterna är tydliga, informationsutbytet mellan myndigheterna fungerar smidigt och lägesbilden är gemensam, materiel och utrustning kompatibel och att man kan samarbeta kring materielanskaffningar. Samarbetet kring materielanskaffningar effektiviserar resursanvändningen och med hjälp av det kan man säkerställa materielens och utrustningens kompatibilitet.

Utlåtande FvUU 7/2025 rd

Som det står i redogörelsen har samarbetet mellan myndigheterna sedan den föregående redogörelsen ökat både kvantitativt och kvalitativt. Exempelvis samarbetet mellan Gränsbevakningsväsendet och Försvarsmakten och förfarandena för handräckning har utvecklats i fråga om beredskapen inför och avvärjandet av bredspektrig påverkan. Polisen och Försvarsmakten samarbetar för att upprätthålla ordning och säkerhet. Lagen om försvarsmaktens handräckning till polisen omarbetades 2022 (342/2022). Enligt utredning har regleringen upplevts fungera och den krävande handräckning som den möjliggör har tillämpats vid vissa betydande statsbesök. I bestämmelserna om handräckning ses det dock fortfarande utvecklingsbehov, till exempel har Försvarsmakten i sig endast begränsade möjligheter att få handräckning av polisen.

För att kunna reagera på bredspektrig påverkan krävs det enligt redogörelsen också framöver ett intensivt myndighetssamarbete på nationell och internationell nivå. Förvaltningsutskottet instämmer i den här synpunkten. Utskottet anser det särskilt viktigt att det skapas en permanent samarbetsstruktur för myndigheterna som syftar till att säkerställa cybersäkerheten och där alla behöriga cybersäkerhetsmyndigheter är representerade.

När det gäller den inre säkerheten är PTG-samarbetet (polisen, Tullen, Gränsbevakningsväsendet) ett viktigt samarbete mellan säkerhetsmyndigheterna. Samarbetet grundar sig på lagen om samarbete mellan polisen, Tullen och Gränsbevakningsväsendet (687/2009) och verksamheten styrs av PTG-strategin (2025–2028), enligt vilken man utöver traditionell brottsbekämpning och övervakning också ska utveckla beredskapen och omvärldsanalysen. Dessutom finns det skäl att nämna samarbetet i havsområdet mellan de centrala marina myndigheterna (det så kallade Meto-samarbetet).

Förändringarna i den säkerhetspolitiska miljön har allt mer framhävt den civila militära dimensionen. Rysslands anfallskrig mot Ukraina har till många delar gjort det allt synligare hur intensivt den civila och militära sektorn stöder varandra och tillsammans bygger upp förberedelser och beredskap.

En fråga som väckts när det gäller civilt militärt samarbete har varit i synnerhet planeringen av och arrangemangen för värdlandsstödet. Utskottet har ovan behandlat polisens deltagande i värdlandsstödet. På motsvarande sätt bidrar också exempelvis Gränsbevakningsväsendet till värdlandsstödet. Arrangemangen för värdlandsstöd säkerställer stödet från civilsamhället till de militära styrkor som vid behov anländer till området. På så sätt säkras deras verksamhetsförutsättningar. Gemensam planering och aktiva övningar är ytterst viktiga. Samtidigt bör det också beaktas att övningarna binder upp myndighetsresurser.

Också Tullen är en av de viktigaste säkerhetsmyndigheterna och dess betydelse framhävs i den nya säkerhetspolitiska miljön. När det gäller Finlands anslutning till Nato och de praktiska frågor som hänför sig till DCA-avtalet med Förenta staterna har Tullen en viktig roll i fråga om rörligheten för Natotrupperna och deras materiel. Det är angeläget att lagstiftningen gör det möjligt för Natotrupperna att smidigt komma till och ut ur landet, särskilt när det gäller förbud, begränsningar och förtullning. Med tanke på Tullens brottsbekämpning bör Tullen och Försvarsmakten föra tillräckliga diskussioner på förhand och ta fram tydliga förhållningsregler till exempel för situationer där en person som hör till en trupp som anländer till eller lämnar landet misstänks för tullbrott.

Utlåtande FvUU 7/2025 rd

I samband med den övergripande säkerheten måste också räddningsväsendet lyftas fram. Vid ingången av 2023 överfördes ansvaret för räddningsväsendet från kommunerna till välfärdsområdena. Räddningsmyndigheterna har utöver brand- och räddningsväsendet samt den prehospitala akutsjukvården viktiga uppgifter till exempel vid störningar under normala förhållanden och inom befolkningsskyddet. Räddningsväsendet är en viktig aktör också i skötseln av krigstida uppgifter. I Ukraina har vi sett ett tydligt exempel på hur räddningsarbetarna bär det centrala ansvaret för att stödja det civila samhället i landet under militära attacker. Rysslands anfallskrig har visat på vikten av kapacitet för räddningsarbete i ruiner. De finländska räddningsarbetarnas kunskaper och erfarenheter bör nyttjas också för att vidareutveckla Finlands beredskap.

Befolkningsskydd, beredskap och samhällets funktionsförmåga

Beredskapen för militärt försvar och även andra krissituationer förutsätter också att befolkningen skyddas och samhällets funktionsförmåga säkerställs. Man förbereder sig på att vid behov och i förekommande fall skydda befolkningen i befintliga skyddsrum, i inomhuslokaler som ger ett så gott skydd som möjligt eller genom att evakuera befolkningen. För att befolkningen och infrastrukturen ska kunna skyddas och kritiska funktioner tryggas är det också väsentligt att ha en effektiv räddningsverksamhet och olika funktioner som stöder den.

Betydelsen av underhåll av och tillräckliga resurser för beredskaps- och befolkningsskyddsarrangemangen framhävs särskilt i det nuvarande internationella säkerhetssituationen. Uppgiftsfördelningen mellan de myndigheter och andra aktörer som ansvarar för befolkningsskyddet och deltar i den samt samordningen av beredskapsarrangemangen måste förtydligas och beredskapsplaneringen utvecklas. I beredskapssamarbetet mellan civila myndigheter och Försvarsmakten finns det också utvecklingsbehov exempelvis när det gäller riskbedömning och planering.

Utskottet betonar försörjningsberedskapens betydelse som en del av totalförsvaret och den övergripande säkerheten. Med försörjningsberedskap avses att befolkningens uppehälle, produktion som är nödvändig för landets näringsliv och för försvaret samt tjänster och infrastruktur säkras i allvarliga störningssituationer under normala förhållanden samt vid undantagsförhållanden. Försörjningsberedskapen är organiserad i nätverk. I slutet av 2024 omfattade organisationens nätverk sex sektorer, 28 sektorsspecifika pooler eller kommittéer, fem regionala kommittéer och cirka 1 500 företag. Försvarsmakten medverkar i många pooler och kommittéer.

Förändringarna i Finlands säkerhetspolitiska miljö återspeglas i försörjningsberedskapsverksamheten. Enligt statsrådets beslut om målen för försörjningsberedskapen (568/2024) förutsätter de nya och mer allvarliga hoten att tryggheten av försörjningsberedskapen och nivån av beredskap förstärks. Inom utvecklandet av försörjningsberedskapen ligger fokus under de närmaste åren på beredskap också inför militära hot och hybridhot. I statsrådets beslut betonas särskilt skyddet av kritisk infrastruktur och tjänster, cybersäkerheten, tillgången på de mest kritiska nyttigheterna samt avvärjandet av hybridhot som förändras snabbt.

Det finska samhällets resiliens grundar sig i enlighet med verksamhetsmodellen för den övergripande säkerheten på förmågan att upprätthålla samhällets vitala funktioner under alla förhållanden. För att detta ska uppnås måste man bland annat också se till att det finns tillräckliga förutsättningar för att utveckla kommunernas och välfärdsområdenas beredskap och resiliens.

Utlåtande FvUU 7/2025 rd

De viktiga verksamhetsförutsättningarna för Finlands försvar säkerställs, står det i redogörelsen. Förändringarna i omvärlden och Natomedlemskapet har medfört nya behov i Försvarsmaktens personalstruktur. Sakkunniga har lyft fram bland annat personalens arbetsmotivation och villkor för utlandsuppdrag. Utskottet konstaterar att förändringarna i omvärlden också för polisen liksom för andra myndigheter för den inre säkerheten innebär att resurserna och arbetsbelastningen är frågor som kräver särskild uppmärksamhet. Beredskapen inför nya hot och upprätthållandet av de säkerhetsansvariga myndigheternas funktionsförmåga i krissituationer förutsätter att man också ser till att det finns tillräckliga personalresurser.

Ålands särställning

I fråga om rättsområden som är relevanta för den inre säkerheten är lagstiftningsbehörigheten och förvaltningsbehörigheten uppdelade mellan riket och landskapet Åland. Enligt 27 § 28 och 34 punkten i självstyrelselagen för Åland (1144/1991) har riket lagstiftningsbehörighet i frågor som gäller befolkningsskydd, försvar och gränsbevakningsväsende, ordningsmaktens verksamhet för tryggnad av statens säkerhet, försvarstillstånd och beredskap inför undantagsförhållanden. Rikets behörighet omfattar också bekämpning av terrorism och territorialövervakning.

Landskapet har enligt 18 § 1, 6 och 12 punkten i självstyrelselagen lagstiftningsbehörighet i frågor som gäller landskapsregeringen och under denna lydande myndigheter och inrättningar, allmän ordning och säkerhet, brand- och räddningsväsende samt hälso- och sjukvård.

Riket och landskapet har genom en överenskommelseförordning enligt 32 § i självstyrelselagen kommit överens om förvaltningen av polisväsendet på Åland (Republikens presidents förordning om polisförvaltningen i landskapet Åland, 56/2020). Enligt överenskommelseförordningen upprätthåller den åländska polisen allmän ordning och säkerhet samt utför andra uppgifter som hör till polisen. Rikets polis ansvarar i landskapet Åland för statens säkerhet och sköter de uppgifter som hör till skyddspolisen och centralkriminalpolisen.

Planerna, resurserna och myndighetssamarbetet ska beakta Ålands demilitariserade och neutraliserade ställning, de särskilda utmaningar som skärgårdsförhållandena medför och också att Åland är enspråkigt svenskt och att kontakterna med de åländska myndigheterna ska ske på svenska. I vissa fall behövs särlösningar i fråga om Åland, eftersom dess myndighetsstrukturer och lagstiftning avviker från rikets myndighetsstrukturer och lagstiftning. Förvaltningsutskottet ser det också som viktigt att landskapets och rikets myndigheter för en fortlöpande dialog. Till exempel med tanke på olika hybridsituationer är det viktigt att det står klart vilka ansvarsområden som hör till varje myndighet och vilka de gemensamma handlingsmodellerna är.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Förvaltningsutskottet föreslår

att försvarsutskottet beaktar det som sägs ovan.

Utlåtande FvUU 7/2025 rd

Helsingfors 11.4.2025

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Mauri Peltokangas saf
vice ordförande Pihla Keto-Huovinen saml
medlem Alviina Alametsä gröna
medlem Juha Hänninen saml
medlem Christoffer Ingo sv
medlem Mari Kaunistola saml
medlem Rami Lehtinen saf
medlem Mira Nieminen saf
medlem Saku Nikkanen sd
medlem Eemeli Peltonen sd
medlem Hanna Räsänen cent
medlem Paula Werning sd
medlem Joakim Vigelius saf
medlem Ben Zyskowitz saml.

Sekreterare var

utskottsråd Minna-Liisa Rinne.